

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**X RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

MAY, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**YANGI DAVR ILM-FANI:
INSON UCHUN INNOVATSION
G'OYA VA YECHIMLAR**

**X RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, may

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.

X Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 10-son (may, 2026-yil).– 93 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 26-may

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi X Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

TARIX FANLARI

Erkinov Alisher

BUXORO SHAHRINING TURAR-JOY MAHALLALARI, AHOLISI SONI VA
ETNIK TARKIBI (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARI) 5-8

Sheripova Mahliyo

XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA XIVA XONLIGINING MADANIY MUHITI VA
KOMIL XORAZMIY FENOMENI 9-14

Yusupov Xamdambek

XORIJ TARIXSHUNOSLIGIDA AFRIG'IYLLAR SULOLASINING KELIB CHIQISHI
MASALASI: YONDASHUVLAR VA QARASHLAR 15-19

Xo'jayeva Inobat

YANGI O'ZBEKISTON VA YUNESKO: MADANIY MEROS, TA'LIM VA
BARQAROR RIVOJLANISH SOHASIDAGI STRATEGIK HAMKORLIK 20-26

Abdullayeva Shoxnoza

XORAZM TANBUR CHIZIG'I — SHARQ MUSIQA MADANIYATIDA NOYOB
NOTA YOZUVI TIZIMI VA UNING TARIXIY AHAMIYATI 27-32

Xakimov Mansurbek

OROL FOJIASI – GLOBAL EKOLOGIK MUAMMO SIFATIDA 33-40

Xudoyorov Abrorjon

"XORAZM HAQIQATI" GAZETASIDA QISHLOQ MEHNAT AHLINING URUSH
YILLARIDAGI HAYOTI VA JASORATI MAVZUSINING YORITILISHI 41-43

Matchonova Nilufar

AMUDARYO HAVZASIDA IJTIMOYIY TARIX VA EKOLOGIK O'ZGARISHLARNING
O'ZARO TA'SIRI: EFTALIYLAR DAVRI ANTROPOGEN LANDSHAFTLARI VA
SOTSIO-EKOLOGIK MOSLASHUV (V–VI ASRLAR) 44-49

IQTISODIYOT FANLARI

Иногамова Наира

ЦИФРОВИЗАЦИЯ КАК ФАКТОР УСКОРЕНИЯ ПРОГРЕССА ПО ЦЕЛЯМ
УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА 50-54

FILOLOGIYA FANLARI

Begmatova Diloromkhan

THE FUNCTIONAL ASPECT OF POLITICAL EUPHEMISMS IN DARI LANGUAGE
NEWSPAPER TEXTS 55-58

Akbarova Ma'suma

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KIYIM-KECHAK LEKSIKASINING LINGVOMADANIY
TAHLILI 59-61

Isanova Feruza

O'ZBEK VA INGLIZ HUQUQIY DISKURSIDA MODALLIK IFODASI:
QIYOSIY-LINGVISTIK TAHLIL 62-67

YURIDIK FANLAR

Xushboqov Himoyiddin

KIBERJINOYATLARNI TERGOV QILISHDA RAQAMLI DALILLARNI AUTENTIFIKATSIYA
QILISHNING HUQUQIY MUAMMOLARI 68-74

PEDAGOGIKA FANLARI

Xaydarova Namunaxon

GEYMIFIKATSIYA TEXNOLOGIYASI ASOSIDA BO'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM
TARBIYACHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH ZARURATI VA
UNING ILMIY-METODIK ASOSLARI 75-78

Gulamov Shavkat

TALABALARDA ILMIY DALILASH VA LOGIK ARGUMENTATSIYA QOBILIYATINI
RIVOJLANTIRISH 79-84

Yalgasheva Zilola

INKLYUZIV TA'LIM SHAROITIDA BO'LAJAK MAXSUS PEDAGOGLARNING
USLUBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI 85-87

Rasulova Dilafruzxon

XALQARO PEDAGOGIK ATAMALARNI O'QITISHDA KOMPETENSIYAVIY
YONDASHUVNING NAZARIY ASOSLARI 88-92

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KIYIM-KECHAK LEKSIKASINING LINGVOMADANIY TAHLILI

Akbarova Ma'suma Ismonali qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti,
Xorijiy filologiya fakulteti, "Ingliz tilshunosligi" kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu tezisdagi ingliz va o'zbek tillarida kiyim-kechak leksikasining lingvomadaniy xususiyatlari qiyosiy tahlil qilinadi. Kiyim nomlari nafaqat maishiy ehtiyojni bildiruvchi oddiy leksik birliklar, balki xalqning turmush tarzi, estetik qarashi, ijtimoiy maqomi, milliy mentaliteti va qadriyatlar tizimini aks ettiruvchi madaniy belgilar sifatida talqin etiladi. Tadqiqotda ingliz va o'zbek tillaridagi an'anaviy, zamonaviy, genderga oid hamda ijtimoiy-maqomiy kiyim birliklarining semantik va lingvomadaniy jihatlari ochib beriladi.

Kalit so'zlar. kiyim-kechak leksikasi, lingvomadaniyat, milliy mentalitet, ingliz tili, o'zbek tili, madaniy kod, semantika, konsept, an'anaviy kiyim, qiyosiy tahlil.

LINGUISTOCULATIVE ANALYSIS OF CLOTHING LEXICOLOGY IN ENGLISH AND UZBEKISTAN

Akbarova Ma'suma Ismonali qizi

Mirzo Ulug'bek National University of Uzbekistan,
Faculty of Foreign Philology, Department of "English Linguistics"

Annotation. This thesis provides a comparative analysis of the linguocultural features of clothing lexicon in English and Uzbek. Clothing names are interpreted not only as simple lexical units denoting household needs, but also as cultural symbols reflecting the lifestyle, aesthetic views, social status, national mentality and value system of the people. The study reveals the semantic and linguocultural aspects of traditional, modern, gender-related and socio-status clothing units in English and Uzbek.

Keywords: clothing lexicon, linguistic culture, national mentality, English language, Uzbek language, cultural code, semantics, concept, traditional clothing, comparative analysis.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i10/n11>

Til xalq madaniyatining eng muhim ifoda vositasi bo'lib, unda jamiyatning tarixiy tajribasi, dunyoqarashi, qadriyatlari va turmush tarziga oid ko'plab belgilar saqlanadi. Ayniqsa, kiyim-kechak leksikasi xalqning moddiy va ma'naviy madaniyatini bevosita aks ettiruvchi muhim qatlamlardan biridir. Kiyim nomlari insonning yashash muhiti, iqlimi, diniy qarashlari, kasbi, ijtimoiy mavqei, jinsi va estetik didi bilan chambarchas bog'liq holda shakllanadi. Shu sababli ingliz va o'zbek tillaridagi kiyim-kechak birliklarini qiyosiy o'rganish ikki xalq madaniyatidagi o'xshash va farqli jihatlarni aniqlash imkonini beradi.

O'zbek tilida do'ppi, chopon, atlas, adras, belbog', kavush, paranji kabi birliklar milliy tarix, urf-odat va ijtimoiy munosabatlar bilan bog'liq holda shakllangan. Ingliz tilida esa suit, hat, gown, coat, tie, bonnet, cloak, uniform kabi birliklar ingliz jamiyatining tarixiy taraqqiyoti, ijtimoiy tabaqalanish jarayoni va madaniy me'yorlari bilan aloqador. Har ikki tilda kiyim nomlari inson tashqi ko'rinishini tasvirlash bilan birga, uning jamiyatdagi o'rni, axloqiy qarashlari va madaniy identifikatsiyasini ham ifodalaydi.

Tadqiqotda ingliz va o'zbek tillaridagi kiyim-kechak leksik birliklari qiyosiy-lingvomadaniy yondashuv asosida tahlil qilindi. Asosiy material sifatida izohli lug'atlar, etimologik manbalar, badiiy matnlar, xalq og'zaki ijodi namunalari hamda zamonaviy nutqiy qo'llanishlar olindi. Tahlil jarayonida qiyosiy, tavsifiy, semantik, konseptual va lingvomadaniy metodlardan foydalanildi. Bu usullar kiyim-kechak nomlarining lug'aviy ma'nosi, madaniy komponenti, ramziy vazifasi va konnotativ xususiyatlarini aniqlashga xizmat qildi.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, o'zbek tilidagi kiyim-kechak leksikasi milliylik, urf-odat, oilaviy marosimlar va diniy-axloqiy qarashlar bilan kuchli bog'langan. Masalan, do'ppi o'zbek madaniyatida oddiy bosh kiyim emas, balki milliy o'zlik, hurmat, odob va an'anaviy tarbiyaning belgisi sifatida namoyon bo'ladi. Chopon esa mehmondo'stlik, ehtirom va tantanavorlik ramzi bo'lib, to'y, marosim va rasmiy uchrashuvlarda alohida madaniy ahamiyat kasb etadi. Atlas va adras kabi birliklar ayollar kiyimi, milliy hunarmandchilik, rang-baranglik va estetik did bilan bog'liq madaniy ma'nolarni ifodalaydi.

Ingliz tilidagi kiyim-kechak leksikasi esa ko'proq ijtimoiy maqom, rasmiylik, kasbiy mansublik va individual uslub tushunchalari bilan bog'liq holda namoyon bo'ladi. Masalan, suit birlik sifatida ishbilarmonlik, rasmiy muhit va ijtimoiy tartibni bildiradi. Tie rasmiy kiyinish madaniyatining belgisi bo'lsa, uniform kasbiy intizom, tartib va institutsional mansublikni anglatadi. Gown esa tarixan oliy tabaqa, marosim, sud-huquq tizimi yoki akademik an'analar bilan bog'liq ma'nolarni ifodalaydi.

Har ikki tilda kiyim-kechak birliklari metaforik va frazeologik qo'llanishlarda ham faol ishtirok etadi. Ingliz tilidagi to wear many hats iborasi bir kishining bir necha vazifani bajarishini bildirsa, o'zbek tilidagi do'ppisini osmonga otmoq iborasi kuchli quvonch holatini ifodalaydi. Bu holat kiyim nomlarining faqat predmet nomi emas, balki obrazli tafakkur va milliy dunyoqarashni ifodalovchi vosita ekanini ko'rsatadi.

Ingliz va o'zbek kiyim-kechak leksikasidagi asosiy farq ularning madaniy kodlarida ko'rinadi. O'zbek tilida kiyim ko'proq jamoaviylik, urf-odat, milliy qadriyat va marosimiylik bilan bog'liq bo'lsa, ingliz tilida individual uslub, ijtimoiy maqom, rasmiylik va kasbiy identifikatsiya muhim o'rin tutadi. Biroq har ikki madaniyatda ham kiyim insonning tashqi qiyofasi orqali ichki dunyosi, jamiyatdagi mavqei va madaniy mansubligini anglatadi.

Globalizatsiya jarayonida ingliz tilidan o'zbek tiliga moda, stil, jaket, futbolka, sviter, kostyum kabi ko'plab birliklar kirib kelmoqda. Bu jarayon kiyim-kechak leksikasining dinamik tabiatini, madaniyatlararo aloqalar ta'sirida yangilanib borishini ko'rsatadi. Shu bilan birga, o'zbek tilidagi milliy kiyim nomlari barqaror madaniy xotira sifatida saqlanib qolmoqda. Demak, kiyim-kechak leksikasi bir vaqtning o'zida ham an'anaviylikni, ham zamonaviylikni aks ettiruvchi til qatlamidir.

Ingliz va o'zbek tillarida kiyim-kechak leksikasi xalq madaniyati, tarixiy tajribasi, estetik qarashi va ijtimoiy munosabatlarini aks ettiruvchi muhim lingvomadaniy birliklar tizimini tashkil etadi. O'zbek tilida kiyim nomlari milliy urf-odat, marosim, ehtirom va jamoaviy qadriyatlar bilan bog'liq holda shakllangan bo'lsa, ingliz tilida ular rasmiylik, kasbiy mansublik, ijtimoiy maqom va individual uslubni ifodalashda muhim ahamiyatga ega. Qiyosiy tahlil kiyim-kechak leksikasining har ikki tilda nafaqat nominativ, balki madaniy, ramziy va kommunikativ vazifalarga ham ega ekanini ko'rsatadi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Маслова В.А. Лингвокультурология. — Москва: Академия, 2001. — 208 с.
2. Воркачев С.Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт. — Волгоград: Перемена, 2001. — 64 с.
3. Сепир Э. Язык: введение в изучение речи. — Москва: Прогресс, 1993. — 224 с.
4. Wierzbicka A. Understanding Cultures through Their Key Words. — New York: Oxford University Press, 1997. — 328 p.
5. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. — Cambridge: Cambridge University Press, 2003. — 506 p.
6. O'zbek tilining izohli lug'ati. 5 jildli. — Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006–2008.
7. Hornby A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary. — Oxford: Oxford University Press, 2015. — 1820 p.

**YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR**
X RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2026-yil, may

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
X Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 10-son (may, 2026-yil). – 93 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 26-may

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.